

Nr 28.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350), dels ock väckta motioner angående vissa lättnader i valutaregleringen, ävensom ökad kontroll över valutaregleringens handhavande.

I en den 29 januari 1954 dagtecknad proposition, nr 63, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350).

Berörda förslag är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350).

Härigenom förordnas, att valutalagen den 22 juni 1939¹, vilken jämlikt lag den 24 april 1953 (nr 171) gäller till och med den 30 juni 1954, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1955.

Genom valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350) har Kungl. Maj:t erhållit befogenhet att, när riksdagen ej är samlad, under vissa förutsättningar förordna om inskränkning i olika hänseenden av förfoganderätten över utländska betalningsmedel m. m. Under tid, då riksdagen är samlad, äger Kungl. Maj:t enahanda befogenhet efter inhämtande av riksdagens samtycke. Lagen gällde ursprungligen till och med den 31 mars 1940 men har därefter erhållit fortsatt giltighet, senast genom lag den 24 april 1953 (nr 171) enligt vilken giltighetstiden utsträckts till och med den 30 juni 1954. Genom lag den 28 juni 1940 (nr 613) erhöll 5 § valutalagen ändrad lydelse.

Med stöd av valutalagen utfärdades efter inhämtande av riksdagens samtycke valutaförordningen den 25 februari 1940 (nr 97). I denna förordning, vilken jämlikt valutalagen icke gäller längre än sagda lag äger giltighet, har vissa ändringar genomförts genom förordningar den 17 maj 1940 (nr 348), den 28 juni 1940 (nr 614), den 9 maj 1941 (nr 244), den 20 oktober 1944 (nr 693), den 26 januari 1945 (nr 16) och den 3 juni 1949 (nr 312).

¹ Senaste lydelse av 5 § se 1940:613.

1 Bihang till riksdagens protokoll 1954. 8 saml. Nr 28.

I en den 5 november 1953 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrivelse har *fullmäktige i riksbanken* och *styrelsen för valutakontoret* anfört, att rådande förhållanden nödvändiggjorde fortsatt giltighet av ifrågavarande lagstiftning. I enlighet härmed hemställdes, att valutalagen måtte erhålla förlängd giltighet under ytterligare ett år eller alltså till utgången av juni månad 1955.

Över nämnda skrivelse har, efter remiss, utlåtanden avgivits av *fullmäktige i riksgäldskontoret* samt *bank- och fondinspektionen*.

Fullmäktige i riksgäldskontoret har anfört, att fullmäktige icke hade något att erinra mot att valutalagen erhöle förlängd giltighet på sätt bankofullmäktige och valutakontorets styrelse förordat.

Bank- och fondinspektionen har förklarat, att — ur de synpunkter inspektionen hade att företräda — icke något vore att erinra mot bifall till framställningen.

Departementschefen har anfört följande.

I enlighet med vad bankofullmäktige och styrelsen för valutakontoret föreslagit torde valutalagen — vars giltighetstid utgår den 30 juni 1954 — böra erhålla giltighet jämväl för tiden därefter. Någon ändring i valutalagen ifrågasättes icke för närvarande. Jag förordar sålunda, att valutalagen i sin nuvarande lydelse förlänas fortsatt giltighet under tiden till och med den 30 juni 1955. Enligt vad jag erfarit ämnar riksbanksfullmäktige undersöka möjligheterna att åstadkomma vissa förenklingar i valutalagstiftningen. Härvid skulle även frågan om valutakontorets ställning i instanshänseende utredas. Jag vill dessutom tillägga att oavsett denna undersökning man givetvis såsom hittills bör — i den mån vårt betalningsläge förbättras — vidtaga erforderliga lättnader i meddelade tillämpningsföreskrifter.

I sammanhang med förevarande ärende har utskottet ansett sig böra behandla två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 340 av herr *Ewerlöf m. fl.* och den andra inom andra kammaren under nr 288 av herr *Hjalmarson m. fl.* I dessa motioner hemställs, att riksdagen vid sin behandling av riktlinjerna för den ekonomiska politiken måtte understryka fördelarna och behovet av sådana lättnader i valutaregleringen som låter sig förena med vårt lands ekonomiska läge och vilka framstår som förutsättningar för Sveriges medverkan i strävandena efter en friare internationell handel samt fritt växlingsbara valutor, samt att riksdagen måtte besluta åtgärder i syfte att öka kontrollen över valutaregleringens handhavande, varvid förutsattes att bankoutskottet framlägger förslag till sådana åtgärder.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen I: 340.

Över motionerna har utskottet inhämtat yttranden från *fullmäktige i riksbanken*, *valutakontorets styrelse* och *kommerskollegium*, varjämte tillfälle beretts *Kooperativa förbundet*, *Svenska bankföreningen*, *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges industriförbund* att inkomma med yttrande. Vid

kommerskollegii yttrande är fogade yttranden från handelskamrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Gävle.

Fullmäktige i riksbanken har bl. a. anfört följande.

Fullmäktige kunna icke tillstyrka att någon väsentlig ändring i valutalagstiftningen nu genomföres. Detta utesluter självfallet icke att i tillämpningen de lättnader böra genomföras, som kunna komma till stånd utan risk för en försämring av landets valutaläge. Eftersom riksbanken icke handlägger valutaregleringen, kunna fullmäktige icke yttra sig om huru regleringen i detalj tillämpats, men fullmäktige utgå från att valutakontoret arbetat efter sistnämnda princip. Fullmäktige dela förhoppningen, att man på längre sikt skall kunna räkna med mera betydande lättnader i valutaregleringen, men man torde få förutsätta att när det gäller kapitaltransaktioner valutakontroll kommer att bli nödvändig även på längre sikt. Det må i detta sammanhang framhållas, att viss reglering av valutahandeln upprätthålles inom samtliga europeiska länder, underbyggd av tullar som i allmänhet äro avsevärt högre än i Sverige.

Vad angår frågan om kontrollen över valutaregleringens handhavande vilja fullmäktige framhålla, att spørsmålet angående handläggningen av valutaärendena är föremål för överväganden inom riksbanken. Därest dessa överväganden skulle giva till resultat, att riksbanken bör — i enlighet med vad som förutsatts i valutalagen och valutaförordningen — övertaga ansvaret för valutaregleringen, skulle därefter bankoutskottet automatiskt erhålla samma möjligheter till kontroll rörande handläggningen av dessa ärenden som när det gäller riksbankens nuvarande uppgifter.

Vad angår i motionerna framförda frågor om dels möjligheterna att upp- mjuka den s. k. hembudsskyldigheten, dels ock reglerna för transitoaffärer har *valutakontorets styrelse* anfört följande.

Hembudsskyldighet, d. v. s. skyldighet för exportör eller annan, som intjänat utländsk valuta, att hembjuda denna till riksbanken eller valutabank för inlösen, har i Sverige aldrig stadgats annat än för vissa valutor. Den tillämpas i praktiken endast beträffande s. k. hårdvalutor. Det möter sålunda för närvarande intet hinder från valutakontorets sida, att en exportör, som intjänar exempelvis pundvaluta, i stället för att försälja denna pundvaluta får den gottskriven på valutakonto i svensk valutabank. För valutabankernas innehav av utländsk valuta gäller över huvud ingen hembudsskyldighet. Gällande kontrakt mellan riksbanken och valutabankerna förutser skyldighet för riksbanken att på anfordran övertaga av valutabank i denna egen- skap förvärvade utländska valutor. Kontrakten innehålla även bestämmelser om rätt för riksbanken att från valutabank rekvirera sådana valutor; denna rätt har emellertid tagits i anspråk endast i rent exceptionella lägen. Kontraktsbestämmelserna om riksbankens rättigheter i förevarande hän- seende ha för övrigt enligt bankofullmäktiges uppfattning icke utformats på sådant sätt att de kunna anses balansera mot riksbankens skyldigheter på området. Bestämmelserna äro därför för närvarande föremål för översyn (se bankofullmäktiges berättelse till innevarande års bankoutskott, § 15). Det kan anmärkas, att man genom internationella överenskommelser på senare tid sökt komma ifrån sådana anordningar som rätt för exportör att mer eller mindre fritt förfoga över en del av till honom inflytande likvider i sådan utländsk valuta, varå knapphet råder. En pådrivande faktor torde här In- ternationella valutafonden ha varit, detta som ett led i fondens strävan att inom medlemsländerna förhindra s. k. »brutna växelkurser», d. v. s. kurser, som avvika från paritetsläget.

Vad gäller transitoaffärer är det valutakontoret angeläget att främja och underlätta dessa, även om från svensk sida bedriven transithandel — köp av varor i en valuta för vidareförsäljning i samma eller likvärdig valuta — varken nu eller tidigare synes ha spelat någon mera betydande roll. En annan sak är den s. k. switchhandel, som har valuta- och handelsrestriktioner i olika länder till förutsättning för sin existens och som kan verka konserverande på hårdvalutabristen och därmed på restriktionsväsendet.

Kommerskollegium har framhållit vikten av att sådana modifikationer vidtagas i den nuvarande regleringen som kunna vara ägnade att minska det arbete och den tidsspillan som denna medför. Enligt kollegium förefaller det som om en viss förenkling av den nuvarande proceduren skulle så till vida vara möjlig, att affärsbankerna i något ökad omfattning finge åt sig överlåten prövningen av valutatillstånd, t. ex. genom rimlig höjning av den för bankerna nu gällande gränsen.

Svenska bankföreningen har uttalat följande.

Bankföreningen vill livligt understryka de i motionen framförda önskemålen att vår ekonomiska politik inriktas så, att alla möjligheter tillvaratagas att underlätta varu- och betalningsutbytet med andra länder. Den svenska utrikeshandeln har kunnat utvecklas mycket kraftigt, och denna utveckling har varit en förutsättning för det ekonomiska och sociala framåtskridandet. Till stor del ha vi i denna utveckling haft hjälp av för oss gynnsamma omständigheter. Mycket tyder emellertid på att vi nu kommit in i ett kärvare ekonomiskt klimat, som fordrar intensiva ansträngningar om vi här i landet skola kunna behålla vår internationella konkurrenskraft och hävda vår ställning på de utländska marknaderna.

I detta läge är det särskilt angeläget att uppmärksamma strävandena i andra västeuropeiska länder att återupprätta respektive valutors konvertibilitet i förhållande till dollar. Om vi icke skola bli efter i den internationella konkurrensen är det, såsom i motionen framhålles, angeläget att vi själva deltaga i dessa strävanden. Grundförutsättningen för konvertibilitetens återställande är att guld- och dollarreserverna äro tillräckliga för att möta de påfrestningar som vi kunna komma att få känning av. Tyvärr är denna förutsättning i dag knappast för handen. Återgången till fria valutaförhållanden bör därför förberedas och underbyggas genom en ekonomisk politik, som icke blott upprätthåller guld- och valutareserven vid dess nuvarande storlek utan möjliggör en väsentlig ökning av densamma. Detta förutsätter en på detta mål inriktad konsekvent budget-, finans- och penningpolitik.

Även om det icke torde ligga inom möjligheternas ram att omedelbart avveckla valutaregleringen i sin helhet, är det dock enligt bankföreningens mening angeläget att redan nu göra vad man kan för att minska nackdelarna av regleringen. Såsom exempel på åtgärder av detta slag kunna följande anföras.

1) De för affärsbankerna gällande bestämmelserna om multilaterala terminsaffärer samt om rätt att göra kortfristiga placeringar i utländska obligationer böra uppmjukas.

2) Likaså kan en uppmjukning ske av reglerna om rätt för utlänningar att investera kapital i Sverige.

3) Utlänningar böra erhålla ökad rätt att i landet införa svenska sedlar och mynt.

4) Vissa förenklingar i administrativt avseende böra göras. Sålunda böra valutakontorets cirkulär till valutabankerna överses och en undersökning bör göras av möjligheterna att förenkla redovisningssystemet.

Sveriges allmänna exportförening och *Sveriges industriförbund* framhåller i gemensamt yttrande bl. a. följande.

Även om en uppmjukning av valutaregleringen med hänsyn till vårt valutaläge bör ske med försiktighet, är det dock av stor betydelse för näringslivet, att alla förenklingar som ligga inom det möjligas gräns snarast komma till stånd. Organisationerna vilja vidare framhålla såsom önskvärt, att vid utformningen av den allmänna ekonomiska politiken hänsyn toges till önskemålet om en slutgiltig avveckling av valutaregleringen inom en nära framtid.

Kooperativa förbundet upplyser, att förbundet framfört tanken på partiell frihet från hembudsskyldigheten i ett yttrande till handelsdepartementet den 27 februari 1953, i vilket uttalats följande.

Styrelsen vill sålunda föreslå, att man, i syfte att stimulera exporten på dollarområdet, bereder exportörer möjligheter att fritt utnyttja dollarinkomster för export, eller, alternativt, medger exportörer rätt att disponera viss del av dollarinkomsten för eget bruk eller för fri försäljning enligt holländskt mönster. Styrelsen är väl medveten om att detta skulle innebära, att vi på den svenska marknaden finge två dollarkurser, vilket kan medföra komplikationer av olika slag. Men fördelarna av ett dylikt system synas dock vara så påtagliga, att det finnes starka skäl att pröva det. Styrelsen vill framhålla, att en dylik hel eller partiell befrielse från hembudsskyldigheten bör tillämpas generellt och icke, såsom fallet var då den tidigare tillämpats, endast för vissa varuslag.

Förbundet uttalar i fortsättningen följande.

En partiell fri användning av dollarinkomsterna komme givetvis att stimulera exporten till dollarområdet och successivt öka tillgången på dollarvaluta. Möjligheter komma därigenom att skapas att steg för steg utvidga valutafriheten. Genom att så i etapper pröva sig fram komme avvecklingen av valutakontrollen att kunna ske utan de flesta av de risker, som äro förknipade med ett plötsligt och totalt slopande av regleringen.

För Sverige liksom för andra europeiska länder är en ökning av exporten till Förenta staterna och dollarområdet i övrigt en nödvändig förutsättning för att en stadigvarande jämvikt skall kunna upprätthållas inom världshandeln och en ökning av dess omsättning kunna ske utan nya rubbningar i betalningsförhållandena. Handelspolitiska åtgärder i syfte att underlätta importen från dollarländerna kunna användas för att få dessa — Förenta staterna och andra — att i sin tur lätta på höga tullar och andra handels hinder, vilka nu verka i den riktning, att Europa som handelspartner måste exportera en betydligt större varuvolym än motparten för att ernå den bestående jämvikt i handelsutbytet, vilken är en nödvändig förutsättning för att fri växlingsbarhet för valutorna skall kunna åstadkommas och upprätthållas.

Den utveckling i riktning mot jämvikt i betalningsbalansen mellan Förenta staterna och Västeuropa, som ägt rum sedan sommaren 1952, har huvudsakligen ernåtts genom fortsatt dollarexport (väsentligen i anslutning till amerikanska förpliktelser för Västeuropas säkerhetspolitik). Härigenom ha guld- och hårdvalutareserverna i andra länder ökats i en takt, som motsvarar ungefär två miljarder dollar om året. Enligt nationalbudgetdelegationens bedömning skulle man kunna vänta sig, att denna utveckling fortsätter under innevarande år. Ett svagare konjunkturbakslag i Förenta staterna — vilket förutsattes som möjligt — med motsvarande importminskning i Förenta sta-

terna skulle icke kunna försäkra nya betalningssvårigheter i andra delar av världen och hejda den fortgående expansionen inom Europas ekonomiska liv. Mot bakgrunden av det närvarande allmänna konjunkturläget och rådande internationella betalningsförhållanden skulle vissa lättnader i dollarrestriktionerna, sådana som redan genomförts i en del kontinentaleuropeiska länder, för Sveriges del knappast innebära större risker än för dessa länder.

I fråga om den i motionerna berörda rättsliga sidan av valutaregleringen uttalar *valutakontorets styrelse* följande.

Valutakontorets styrelse utgöres av riksbankschefen samt ytterligare 7 ledamöter, förordnade av Kungl. Maj:t. Av dessa äro för närvarande 4 utsedda ur näringslivets led. En väsentlig orsak till att så skett är givetvis strävan att tillföra valutakontoret ökad sakkunskap rörande förhållanden inom olika grenar av näringslivet. Syftet torde emellertid samtidigt ha varit att bereda företrädare för näringslivet möjlighet att kontinuerligt följa och inverka på handhavandet av valutaregleringen.

Valutakontorets styrelse ansluter sig självfallet till motionärernas grundtanke att valutaregleringen skall utövas på ett sätt, som tillfredsställer de högsta anspråk på oväld och likformighet. Det är uppenbarligen av central betydelse att möjligast lika regler tillämpas vid avgörande av likartade ärenden. Valutakontorets styrelse har också städse sökt upprätthålla all den likformighet och enhetlighet i handläggningen av enskilda fall, vartill dessas helt eller delvis ensartade beskaffenhet givit anledning. Ofrånkomligt är emellertid, att omständigheterna i enskilda fall ofta förete både likheter och olikheter i så många och skiftande avseenden, att vad som ytligt sett kan te sig som ett parallellfall till ett annat, i själva verket finnes påkalla en olikartad behandling beroende på skiljaktigheter som styrelsen funnit relevanta. Många gånger är gränsdragningen utomordentligt svår, och styrelsen har ej sällan ställts inför avgöranden, som fattats först efter mycken tvekan. Det är givet, att ju större valutareserven är, desto lättare är det att uppmjuka valutaregleringen. Ärendenas handläggning inom valutakontoret underlättas också av en förbättring i valutaläget. Det bör vidare i detta sammanhang framhållas, att ärendena ibland måste bedömas olika vid olika tidpunkter. Frågor, som gälla betalningsutbytet med visst land, måste sålunda ej sällan avgöras med hänsyn till det aktuella betalnings- och förhandlingsläget i förhållande till detta land.

Styrelsen saknar varje anledning till antagande av annat än att valutakontorets personal låtit och låter sig lika angeläget vara som styrelsen att handlägga på personalen ankommande ärenden med samma strävan efter likformighet och enhetlighet som styrelsen iakttagit.

Erinras må även om att varje sökande äger påkalla att få sin sak prövad av styrelsen och att styrelsens beslut kan överklagas hos Kungl. Maj:t.

Enligt vad som framgår av bankofullmäktiges yttrande i ärendet ha fullmäktige frågan angående valutakontorets ställning i administrativt avseende under utredning. Styrelsen — som icke är beredd att i nu förevarande sammanhang taga ståndpunkt till härmed sammanhängande frågor — vill nu endast uttala, att det av motionärerna väckta spörsmålet angående ökad kontroll över valutaregleringens handhavande torde böra anstå i avvaktan på resultatet av sagda utredning.

Mot styrelsens beslut reserverade sig herr *Lange*, som ansåg, att formuleringen av närmast föregående stycke borde haft följande lydelse:

Enligt vad som framgår av bankofullmäktiges yttrande i ärendet ha fullmäktige frågan angående valutakontorets ställning i administrativt avseende

under utredning. Skall valutaregleringen fungera tillfredsställande är det nödvändigt att den möts av förståelse från näringslivets sida. För att öka betingelsen härför bör man enligt styrelsens för valutakontoret uppfattning kunna såsom motionärerna ifrågasatt överväga en ordning för handläggandet av valutaärendena, som skulle möjliggöra en kontroll och granskning av riksdagens bankoutskott. Styrelsen förutsätter, att detta spörsmål får upptas till prövning sedan fullmäktiges utredning rörande valutakontorets administrativa ställning slutförts.

Kommerskollegium anför, att kollegium icke funnit, att bärande skäl förebragts för den i motionen framförda tanken att valutamyndigheternas verksamhet skulle ställas under bankoutskottets övervakning.

I anledning av vad i motionerna uttalas rörande kontrollen över valutaregleringens handhavande framhåller *Stockholm handelskammare*, att det väl med visst fog kan göras gällande, att de nuvarande kontrollmöjligheterna knappast är tillfredsställande. Handelskammaren vill emellertid betona, att det synes vara förenat med stora fördelar, att valutakontoret står under ledning av en särskild för ändamålet förordnad styrelse, i vilken ingår representanter för det allmänna och näringslivet, och vill framhålla angelägenheten av att denna anordning bibehålles oförändrad. Såvitt handelskammaren kan bedöma, skulle knappast några nämnvärda fördelar stå att vinna, om riksdagens bankoutskott finge möjlighet till en granskning av valutamyndigheternas verksamhet i efterhand, och handelskammaren vill därför avstyrka, att i motionerna ifrågasatt förändring viddrages i fråga om kontrollen över valutaregleringens handhavande.

Även *handelskammaren i Göteborg* och *Svenska bankföreningen* har avstyrkt motionen i denna del. *Kooperativa förbundet* samt *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges industriförbund* ävensom *handelskammaren i Malmö* har i remissyttranden framfört olika skäl som talar mot den förändring i fråga om kontrollen som ifrågasatts i motionen.

Utskottet. I Kungl. Maj:ts förevarande proposition föreslås en förlängning för tiden 1 juli 1954 till och med den 30 juni 1955 av valutatalagen. Utskottet har icke någon erinran häremot och tillstyrker alltså bifall till propositionen.

Utskottet har ansett sig i anslutning till handläggningen av den föreliggande propositionen böra upptaga de likalydande motionerna I: 340 och II: 288. I vad motionerna avser riktlinjerna för den ekonomiska politiken torde motionerna emellertid få anses besvarade genom vad utskottet anfört i utlåtande nr 27.

Motionärerna har uttalat sig för att målmedvetna ansträngningar göres för att få till stånd inskränkningar och förenklningar i valutaregleringen. I anledning härav har valutakontorets styrelse förklarat sig självfallet ha uppmärksamheten riktad på önskvärdheten att genomföra de lättnader i valutaregleringen som motiveras av ett förbättrat betalningsläge i förhållande till utlandet, såväl vad gäller det sakliga syftet med olika valutabestämme-

ser som det tekniska handhavandet av regleringen. Utskottet uttalar sin tillfredsställelse över vad valutakontorets styrelse sålunda anfört.

I motionerna beröres vidare möjligheterna att genomföra uppmjukningar i hembudsskyldigheten och att underlätta transito- och frilagerhandel. I vissa remissyttranden har dessutom framförts förslag om att de för bankerna gällande bestämmelser om multilaterala terminsaffärer samt om rätt att göra kortfristiga placeringar i utländska obligationer bör uppmjukas. Likaså har ifrågasatts en uppmjukning av reglerna om rätt för utlänningar att investera kapital i Sverige och till landet införa svenska sedlar och mynt. Det har vidare framförts förslag, att affärsbankerna borde i något ökad omfattning få på sig överlåten prövningen av valutatillstånd. Slutligen har förenklingar i administrativt hänseende ansetts vara möjliga, vilket närmare skulle framgå efter en översyn av valutakontorets cirkulär; bl. a. skulle redovisnings- och granskningförfarandet kunna förenklas.

Vad angår frågan om den s. k. hembudsskyldigheten vill utskottet fästa uppmärksamheten på att hembudsskyldighet i praktiken föreligger endast beträffande s. k. hårdvalutor. Möjligheterna att uppmjuka eller helt avskaffa hembudsskyldigheten beträffande dylika valutor kan ej f. n. överblickas. Valutakontorets styrelse har i sammanhanget framhållit, att Sverige i flera avseenden är bundet av internationella betalningsavtal, när det gäller rätt för exportör att mer eller mindre fritt förfoga över en del till honom inflytande likvider i sådan utländsk valuta varå knapphet råder. Beträffande förslaget i fråga om transitoaffärer vill utskottet erinra om att valutakontorets styrelse förklarar att kontoret funnit det angeläget att främja och underlätta dessa, även om från svensk sida bedriven transitohandel varken nu eller tidigare synes ha spelat någon mera betydande roll. Övriga under remissbehandlingen framförda och ovan delvis redovisade förslag till lättnader — inbegripet frågan om förenkling av cirkulär och andra administrativa föreskrifter beträffande valutaregleringen — är delvis av den karaktären, att de berör kontraktsförhållanden mellan riksbanken och bankerna som valutabanker, varför det närmast torde få anses ankomma på valutakontorets styrelse att taga ställning därtill. Utskottet förutsätter, att valutakontorets styrelse fortlöpande ägnar dessa frågor uppmärksamhet.

Beträffande slutligen den i motionerna berörda frågan om kontrollen över valutaregleringens handhavande vill utskottet avvakta de överväganden angående handläggningen av valutaärenden vilka kommer att företagas inom riksbanken, innan olika ändringsförslag prövas. Även om dessa överväganden skulle — såsom bankofullmäktige anför — leda till att riksbanken övertager ansvaret för valutaregleringen, synes det utskottet värdefullt att representanter för näringslivet i någon form gives tillfälle att medverka. Det får förutsättas att vid övervägandena inom riksbanken dessa synpunkter diskuteras i vederbörlig ordning tillika med de övriga alternativ som kan ifrågakomma.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må 1) bifalla Kungl. Maj:ts förevarande
proposition; 2) anse de likalydande motionerna I: 340 och
II: 288 besvarade genom vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 6 maj 1954.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, De Geer, Boo, Wehtje och Eliasson;

från a n d r a kammaren: herrar Severin i Stockholm, Schmidt, Nilsson i Landskrona, Sköldin, Gustafson i Göteborg, Johansson i Kalmar, Nygren och Jönsson i Rossbol.

Reservation

av herrar *Ewerlöf, De Geer, Wehtje, Schmidt, Gustafson* i Göteborg och *Ny-
gren*, vilka anse att utskottets utlåtande borde ha följande lydelse:

Utskottet. I Kungl. Maj:ts förevarande proposition föreslås en förlängning för tiden 1 juli 1954 till och med den 30 juni 1955 av valutalagen. Utskottet har icke någon erinran häremot och tillstyrker alltså bifall till propositionen.

Utskottet har ansett sig i anslutning till handläggningen av den föreliggande propositionen böra upptaga de likalydande motionerna I: 340 och II: 288. I vad motionerna avser riktlinjerna för den ekonomiska politiken torde motionerna emellertid få anses besvarade genom vad utskottet anført i utlåtande nr 27.

Motionärerna har uttalat sig för att målmedvetna ansträngningar göres för att få till stånd lättnader och förenklingar i valutaregleringen. Utskottet erinrar i anslutning till motionerna om vad som bland annat i årets finansplan anförts om fördelarna även ur svensk synpunkt av fritt växlingsbara valutor, understryker vikten av att den ekonomiska politiken planeras och bedrivs så, att vårt land icke löper risk att förlora sina möjligheter att följa med i den internationella utvecklingen mot friare valutaförhållanden och förutsätter att de valutavårdande myndigheterna även på kort sikt har sin uppmärksamhet riktad på nödvändigheten att genomföra sådana

lätnader i valutarestriktionerna som kan vidtagas utan särskilda risker för det omedelbara valutaläget.

I motionerna riktas uppmärksamheten på möjligheterna att genomföra uppmjukningar i hembudsskyldigheten och att underlätta transito- och frilagerhandel. I remissyttrandena har dessutom framförts förslag om att de för bankerna gällande bestämmelserna om multilaterala terminsaffärer samt om rätt att göra kortfristiga placeringar i utländska obligationer bör uppmjukas. Likaså har en uppmjukning ifrågasatts beträffande reglerna om rätt för utlänningar att investera kapital i Sverige och till landet införa svenska sedlar och mynt. Det har vidare framförts det förslaget, att affärsbankerna borde i något ökad omfattning få på sig överlåten prövningen av valutatillstånd. Slutligen har förenklingar i administrativt hänseende ansetts vara möjliga, vilket närmare skulle framgå efter en översyn av valutakontorets cirkulär; bl. a. har redovisnings- och granskningsförfarandet ansetts kunna förenklas.

Vad särskilt angår frågan om den s. k. hembudsskyldigheten vill utskottet fästa uppmärksamheten på att sådan i praktiken föreligger endast beträffande s. k. hårdvalutor. Utskottet anser att hembudsskyldighetens betydelse ur valutasynpunkt icke bör överskattas. Även om denna skyldighet icke nu helt skulle kunna avskaffas, bör de begränsningar i densamma, som kan genomföras utan mera påtagliga risker för den svenska valutan emellertid vidtagas. Beträffande förslaget i fråga om transitoaffärer vill utskottet erinra om att valutakontorets styrelse förklarar att kontoret funnit det angeläget att främja och underlätta dessa. Tidigare har från svensk sida bedriven transitohandel icke spelat någon mera betydande roll. Under senare år har emellertid i vissa europeiska länder detta slags transaktioner blivit allt allmännare. Eftersom de uppenbart medför ej obetydliga valutainkomster, har de på olika sätt underlättats. Utskottet förordar att de valutavårdande myndigheterna vidtager de åtgärder som kan finnas möjliga för att underlätta transitoaffärer från svensk sida. Även övriga under remissbehandlingen framförda och ovan delvis redovisade förslag till lätnader synes enligt utskottet förtjäna att ingående prövas av valutakontorets styrelse. Utskottet har funnit det särskilt påkallat att understryka vikten av att valutaregleringen så länge den är behövlig skötes efter i möjligaste mån affärsmässiga grunder. Valutakontorets cirkulär och övriga föreskrifter beträffande valutaregleringen bör snarast överses i syfte att åstadkomma all möjlig förenkling.

Beträffande slutligen den i motionerna berörda frågan om kontrollen över valutaregleringens handhavande vill utskottet innan olika ändringsförslag prövas avvakta de överväganden angående handläggningen av valutaärendena som kommer att företagas inom riksbanken. Utskottet anser sig i anledning av vad som uttalats av remissinstanserna böra framhålla, att även i fortsättningen de fördelar bör tillvaratagas som är förenade med att valutaregleringen handhaves av en särskild styrelse, i vilken ingår representanter utsedda ur näringslivets led.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må 1) bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition; 2) i anledning av de likalydande motionerna I: 340 och II: 288 i skrivelse till Kungl. Maj:t omförmåla vad utskottet ovan anført.